

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie III./2019
Senát III

Nález:

spisová značka	III. ÚS 759/2017
populárny názov	práva poškodenej v trestnom konaní
sudca spravodajca	Rudolf Tkáčik
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	05.02.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 8 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 13 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov Ústava Slovenskej republiky čl. 19 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 19 ods. 2
analytická právna veta	<p>V prípadoch obchodovania s ľuďmi, a zvlášť v prípade sexuálneho vykorisťovania je potrebné prihliadať na to, že ekonomická a sociálna situácia poškodenej obete znásobená rizikom jej sekundárnej viktimizácie jej s veľkou pravdepodobnosťou znemožňuje efektívne sa domáhať ochrany formou uplatnenia nároku na odškodnenie v civilnom konaní. Za danej situácie tak vystupuje do popredia pozitívny záväzok štátu prenesený na všeobecné súdy zabezpečiť u tejto kategórie poškodených efektívnu ochranu ich základných práv prostriedkami trestnoprávnymi. V sťažovateľkinej veci boli konajúce všeobecné súdy povinné reflektovať na pozitívny záväzok efektívnej ochrany sťažovateľky, na ktorej bol spáchaný veľmi závažný trestný čin zasahujúci do jej ľudskej dôstojnosti a osobnostných práv. V uvedenom kontexte bolo úlohou všeobecných súdov vytvoriť pre sťažovateľku reálne predpoklady účinnej ochrany jej základných práv, teda prejednať sťažovateľkou uplatnený nárok na náhradu škody v adhéznom konaní.</p> <p>V rozpore s uvedenou požiadavkou však všeobecný súd vo veci sťažovateľky zaujal stanovisko, podľa ktorého sa uplatneným nárokom sťažovateľky na náhradu škody odmietol v adhéznom konaní zaoberať s odôvodnením, že na preukazovanie takéhoto nároku by bolo potrebné vykonať ďalšie rozsiahle dokazovanie, presahujúce potreby trestného konania. Všeobecný súd tak na požiadavku pozitívneho záväzku poskytnúť sťažovateľke ako obzvlášť zraniteľnej obeť závažného trestného činu, ktorým bolo zasiahnuté do jej základných práv, efektívnu ochranu priamo v trestnom konaní úplne rezignoval.</p>
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka bola účastníčkou trestného konania vedeného Prezidiom Policajného zboru pre zločin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších právnych predpisov (ďalej

	<p>len „Trestný zákon“), kde mala postavenie poškodenej. Okresný súd namietaným rozsudkom uznal obžalovaného vinným zo spáchania označeného trestného činu, pričom sťažovateľku ako poškodenú odkázal podľa § 288 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) s jej nárokom na náhradu škody na civilné konanie. Odvolanie sťažovateľky podané proti namietanému rozsudku pre nesprávnosť výroku o náhrade škody, keď konajúci súd nerozhodol o uplatnenom nároku na náhradu škody priamo v adhéznom konaní, bolo podľa ustanovení § 319 Trestného poriadku zamietnuté namietaným uznesením krajského súdu.</p> <p>Sťažovateľka v sťažnosti poukázala na odôvodnenie namietaného uznesenia krajského súdu, ktorý bol toho názoru, že jej nárok na náhradu škody nebol uplatnený riadne, keďže v ňom uviedla len to, že žiada náhradu škody, ktorú vyčíslil v priebehu ďalšieho konania, a teda takéto podanie nespĺňa kritériá pre riadne uplatnenie nároku, ktoré sú určené ustanoveniami § 287 ods. 1 a § 46 ods. 3 Trestného poriadku (uplatnenie nároku na náhradu škody najneskoršie do skončenia vyšetrovania, pričom z uplatneného návrhu musí byť zrejmé, z akých dôvodov a v akej výške sa nárok na náhradu škody uplatňuje). Takisto sťažovateľka prezentovala svoj nesúhlas s odôvodnením namietaného uznesenia krajského súdu, ktorý neprijal jej argumentáciu o tom, že dôvodom nekvalifikovaného uplatnenia nároku na náhradu škody bola nedostatočne poskytnutá právna pomoc, a konštatoval, že ani orgány činné v trestnom konaní a ani konajúci súd „nemajú absolútne žiadne oprávnenie skúmať, či ten, koho si poškodený ako splnomocnenca zvolil, je osobou dostatočne kvalifikovanou“.</p> <p>Krajský súd konštatoval, že z obsahu zápisníc o výsluchu sťažovateľky v prípravnom konaní vyplýva, že bola pri každom výsluchu riadne poučená, napriek tomu svoj nárok na náhradu škody sice uplatnila včas, avšak neuplatnila ho riadne, keďže v ňom výšku uplatňovaného nároku nijako nevyčíslila, iba uviedla, že žiada náhradu škody, ktorú vyčíslil v priebehu ďalšieho konania. Krajský súd tak v namietanom uznesení uzavrel, že takéto uplatnenie nároku „nesplňuje kritériá na riadne uplatnenie nároku na náhradu škody tak, ako to vyžaduje ust. § 287 ods. 1 či 46 ods. 3 Tr. por. a z uvedeného dôvodu nemal prvostupňový súd o nároku na náhradu škody vôbec rozhodovať. Nič na tom nemôže zmeniť ani tvrdenie poškodenej v tom smere, že pokiaľ nebol nárok uplatnený riadne, malo sa tak stať v dôsledku nedostatočne poskytnutej právnej pomoci poškodenej.“.</p> <p>Sťažovateľka porušenie svojich označených práv podľa čl. 19 ods. 1, čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1 a čl. 13 dohovoru vidí v postupe konajúcich súdov, ktoré jej ako obeti zločinu obchodovania s ľuďmi, ktorým bolo hrubo zasiahnuté do jej ľudskej dôstojnosti a osobnostných práv, znemožnili vo vedenom trestnom konaní dosiahnuť primerané odškodnenie.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Ústavný súd je toho názoru, že je úplne namieste dôsledne preskúmať výsledky trestnoprávnej ochrany realizovanej všeobecnými súdmi, ak ide o najzávažnejšie trestné činy, ktoré sú svojou povahou spôsobilé zasiahnuť do práva na ľudskú dôstojnosť, a do osobnostných práv jednotlivcov. Obzvlášť to platí v prípade trestného činu obchodovania s ľuďmi, ktorý bol páchaný pri využití tiesne a závislosti poškodenej za účelom koristníckeho využitia poškodenej osoby na prostitúciu, keďže ide nepochybne o mimoriadne závažný zásah do jej základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti a osobnostných práv zaručených čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj čl. 8 ods. 1 dohovoru.</p> <p>V danom prípade sťažovateľky je potrebné zohľadniť aj významné záväzky vyplývajúce v dobe vydania namietaného uznesenia krajského súdu pre Slovenskú republiku z práva Európskej únie, predovšetkým zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/36/EÚ o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/629/SVV (ďalej len „smernica č. 2011/36/EÚ“).</p>

Podľa čl. 7 ods. 2 ústavy Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe zákona alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2. Z citovanej ústavnej normy vyplýva, že vznik členstva Slovenskej republiky v Európskej únii okrem iného tkvie aj v dobrovoľnom vzdaní sa časti suverenity štátu v prospech Európskej únie. Pritom ide o aj o časť suverenity pri všeobecne záväznom regulovaní spoločenských vzťahov. To jednoznačne vyplýva z druhej vety čl. 7 ods. 2 ústavy. Preto Národná rada Slovenskej republiky síce zostáva stále jediným vnútroštátnym zákonodarným orgánom (čl. 72 ústavy), nie však jediným orgánom oprávneným normovať obsah spoločenských vzťahov na úrovni zákonnej sily. Za určitých okolností teda slovenské orgány aplikujúce právo (aj súdy) musia skúmať nielen vôľu zákonodarcu, ale aj vôľu únijového tvorca zodpovedajúcej právnej regulácie, ktorá je z hľadiska právnej relevancie úpravy správania sa subjektov práva v právnych vzťahoch postavená na roveň, ba niekedy aj nad vôľu zákonodarcu. Formulovaná požiadavka má svoj základ v samotnej ústave, ktorá v čl. 144 ods. 1 sudcom pri rozhodovaní nepredpisuje len viazanosť zákonom ako kvalifikovaným výsledkom realizácie vnútroštátnej zákonodarnéj moci, ale aj viazanosť ústavou i samotnou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 ústavy (pozri III. ÚS 666/2016, III. ÚS 651/2016).

Ústavný súd tak upozorňuje, že povinnosťou slovenského vnútroštátneho súdu, ktorá je inkorporovaná aj v základnom práve sťažovateľky na súdnu ochranu, nie je len ústavne konformná, ale aj eurokonformná interpretácia zákonov. Pre aplikačnú prax vnútroštátnych orgánov verejnej moci nadaných právomocou rozhodovať v individuálnych prípadoch to znamená, že stabilita právnych vzťahov a právna istota dôvodne vyžadujú hoci aj zotrvať na právnych konceptoch vyvinutých pred vstupom do Európskej únie, ale ak ide o sféru regulácie únijovým normotvorcom, je potrebné túto konfrontovať s regulačnými predstavami vnútroštátneho zákonodarcu, a v prípade zistenia odchýlky vyvinúť maximálnu snahu o uprednostnenie cieľa stelesneného v právne záväzných aktoch Európskej únie (pozri III. ÚS 666/2016, III. ÚS 651/2016).

V konkrétnom prípade sťažovateľky bolo teda povinnosťou všeobecných súdov vykladať príslušné ustanovenia Trestného poriadku, ktoré definujú oprávnenia poškodeného (v prípade sťažovateľky obeť obchodovania s ľuďmi) a spôsob uplatnenia nároku na náhradu škody v súlade s ich uchopením v práve Európskej únie, teda eurokonformne.

Podľa ustanovení § 46 ods. 1 Trestného poriadku poškodený je osoba, ktorej bolo trestným činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková, morálna alebo iná škoda alebo boli porušené či ohrozené jej iné zákonom chránené práva alebo slobody. Poškodený má právo v prípadoch ustanovených týmto zákonom sa vyjadriť, či súhlasí s trestným stíhaním, má právo uplatniť nárok na náhradu škody, robiť návrhy na vykonanie dôkazov alebo na ich doplnenie, predkladať dôkazy, nazeráť do spisov a preštudovať ich, zúčastniť sa na hlavnom pojednávaní a na verejnom zasadnutí konanom o odvolaní alebo o dohode o priznaní viny a prijatí trestu, vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, má právo záverečnej reči a právo podávať opravné prostriedky v rozsahu vymedzenom týmto zákonom. Podľa ustanovení § 46 ods. 3 Trestného poriadku poškodený, ktorý má podľa zákona proti obvinenému nárok na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená trestným činom, je tiež oprávnený navrhnúť, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obžalovanému povinnosť nahradiť túto škodu; návrh musí poškodený uplatniť najneskoršie do skončenia vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania. Z návrhu musí byť zrejmé, z akých dôvodov a v akej výške sa nárok na náhradu škody uplatňuje. Podľa ustanovení § 47 ods. 6 Trestného poriadku poškodenému, ktorý uplatňuje nárok na náhradu škody a nemá dostatočné prostriedky, aby uhradil náklady s tým spojené, môže v prípravnom

konaní po vznesení obvinenia na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie a v konaní pred súdom aj bez návrhu predseda senátu ustanoviť zástupcu z radov advokátov, ak to považuje za potrebné na ochranu záujmov poškodeného; posledná veta odseku 2 platí primerane. Skutočnosť, že nemá dostatočné prostriedky, musí poškodený preukázať. Podľa ustanovenia § 49 Trestného poriadku orgán činný v trestnom konaní a súd je povinný poškodeného o jeho právach poučiť podľa tohto zákona a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie. Podľa ustanovení § 287 ods. 1 Trestného poriadku, ak súd odsudzuje obžalovaného pre trestný čin, ktorým spôsobil inému škodu, uvedenú v § 46 ods. 1, uloží mu spravidla v rozsudku, aby ju poškodenému nahradil, ak bol nárok riadne a včas uplatnený. Ak tomu nebráni zákonná prekážka, súd uloží obžalovanému vždy povinnosť nahradiť neuhradenú škodu alebo jej neuhradenú časť, ak jej výška je súčasťou popisu skutku uvedeného vo výroku rozsudku, ktorým bol obžalovaný uznaný za vinného, alebo ak ide o náhradu morálnej škody spôsobenej úmyselným násilným trestným činom podľa osobitného zákona, ak škoda nebola dosiaľ uhradená.

Podľa čl. 9 bodu 3 smernice č. 2011/36/EÚ sú členské štáty povinné prijať potrebné opatrenia, ktorými sa zabezpečí, aby osoby, útvary alebo služby zodpovedajúce za vyšetrovanie alebo sťažovanie trestných činov uvedených v článkoch 2 (Trestné činy súvisiace s obchodovaním s ľuďmi) a 3 mali vhodnú odbornú prípravu. Podľa čl. 11 bod 1 smernice č. 2011/36/EÚ sú členské štáty povinné prijať potrebné opatrenia, ktorými sa zabezpečí, aby sa obetiam poskytla pomoc a podpora pred začatím trestného konania, počas neho a primeraný čas po jeho skončení s cieľom umožniť im výkon práv ustanovených v rámcovom rozhodnutí 2001/220/SVV a v tejto smernici. Podľa čl. 12 smernice č. 2011/36/EÚ, ktorý pojednáva o ochrane obetí obchodovania s ľuďmi počas vyšetrovania a trestného konania, sú členské štáty povinné zabezpečiť, aby bol obetiam obchodovania s ľuďmi bezodkladne poskytnutý prístup k právnomu poradenstvu a v súlade s postavením obetí v príslušnom súdnom systéme aj k právnomu zastupovaniu, a to na účely uplatnenia nároku na náhradu škody. Ak obeť nemá dostatočné finančné prostriedky, sú právne poradenstvo a právne zastupovanie bezplatné. Podľa čl. 12 smernice bez toho, aby bolo dotknuté právo na obhajobu, a v súlade s individuálnym posúdením osobnej situácie obeť príslušnými orgánmi sú členské štáty povinné zabezpečiť osobitné zaobchádzanie s obetami obchodovania s ľuďmi, aby sa predišlo ich sekundárnej viktimizácii, a to tak, že sa v najširšom možnom rozsahu a v súlade s kritériami stanovenými vo vnútroštátnom práve, ako aj s pravidlami týkajúcimi sa diskrečného práva justičných orgánov, praxou a usmerneniami zabráni: a) zbytočnému opakovaniu výsluchov v priebehu vyšetrovania, trestného stíhania a súdneho konania; b) vizuálnemu kontaktu obetí s obžalovanými, a to aj v priebehu výpovede, napr. pri vypočúvaní a krížovom výsluchu, využívaním vhodných prostriedkov vrátane komunikačných technológií; c) výpovedi na verejnom pojednávaní; d) zbytočnému kladeniu otázok týkajúcich sa súkromného a rodinného života. Podľa čl. 17 smernice č. 2011/36/EÚ sú členské štáty povinné zabezpečiť, aby obeť obchodovania s ľuďmi mali prístup k existujúcim systémom odškodnenia obetí úmyselne spáchaných násilných trestných činov.

Je nepochybné, že vyšetrovanie v trestnej veci sťažovateľky v prípravnom konaní vykonávala špecializovaná zložka Policajného zboru, od ktorej by sa očakával kvalifikovaný odborný prístup (pozri čl. 9 bod 3 smernice č. 2011/36/EÚ) k osobe poškodenej ako obeť závažného trestného činu obchodovania s ľuďmi. Jednotlivé informácie prezentované osobou sťažovateľky v rámci vykonaných výsluchov, ako aj odborníkmi, ktorí poskytli pre účely vedeného vyšetrovania odborné poznatky v podobe odborného vyjadrenia a znaleckého posudku, jednoznačne už v prípravnom konaní signalizovali, že v prípade sťažovateľky ide o osobu s intelektuálnym, sociálnym a majetkovým hendikepom znásobeným nepriaznivými následkami trestnej činnosti, ktorá na nej mala byť spáchaná. Sťažovateľka ako laik už počas svojho výsluchu v prípravnom konaní prezentovala, že jej bola spôsobená psychická ujma. Toto vyjadrenie nemohol orgán činný v trestnom konaní ignorovať a prehliadnuť,

práve naopak, bol povinný venovať mu náležitú pozornosť z hľadiska možnosti kvalifikácie takejto ujmy ako poškodenia zdravia psychického charakteru. Napokon sťažovateľka ešte v prípravnom konaní uplatnenie nároku na náhradu škody, aj keď v nekvalifikovanej podobe, výslovne prezentovala. Aplikácia ustanovenia § 49 Trestného poriadku, podľa ktorého je orgán činný v trestnom konaní povinný poškodeného o jeho právach poučiť podľa tohto zákona a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie, s prihliadnutím na povinnosť eurokonformného výkladu dotknutých ustanovení Trestného poriadku, kládla na príslušnú špecializovanú zložku Policajného zboru nároky vykonať náležité (nielen formálne) poučenie sťažovateľky a vytvoriť pre ňu zároveň reálne možnosti smerujúce k uplatneniu jej práv, a to s prihliadnutím na jej individuálne pomery, tak ako to vyžaduje čl. 11 bod 1 a čl. 12 smernice č. 2011/36/EÚ.

Sťažovateľke sa malo už v prípravnom konaní dostať zo strany orgánu činného v trestnom konaní poučenie s reálnym obsahom, prípadne profesionálna odborná pomoc v podobe ustanovenia advokáta aj bez žiadosti sťažovateľky. Takýto osobitný prístup k sťažovateľke ako k obeti trestného činu obchodovania s ľuďmi, vyžadovaný citovanými článkami smernice č. 2011/36/EÚ, však realizovaný nebol. Postup orgánov činných v trestnom konaní (v prípravnom konaní) ústavný súd hodnotí ako odporujúci cieľom dotknutej smernice č. 2011/36/EÚ, ktorá pre obeť obchodovania s ľuďmi vyžaduje počas trestného vyšetrovania primerané zaobchádzanie zodpovedajúce ich individuálnym potrebám zohľadňujúcim osobné okolnosti, ako aj fyzické a psychologické následky trestnej činnosti, ktorej bola obeť vystavená.

Ústavný súd považuje rovnako za neakceptovateľný postup krajského súdu, ktorý v namietanom uznesení dôsledok absencie náležitého prístupu k sťažovateľke v prípravnom konaní pripísal na vrub sťažovateľky, a z tohto dôvodu nezohľadnil špecifikáciu uplatneného nároku na náhradu škody v súdnej etape konania, keď už bola sťažovateľka zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom.

Podľa ustanovení § 287 ods. 1 Trestného poriadku ak súd odsudzuje obžalovaného pre trestný čin, ktorým spôsobil inému škodu, uvedenú v § 46 ods. 1, uloží mu spravidla v rozsudku, aby ju poškodenému nahradil, ak bol nárok riadne a včas uplatnený. Predmetné ustanovenie Trestného poriadku umožňuje poškodenému, aby už v rámci trestného konania, v medziach tzv. adhézneho konania, dosiahol prisúdenie nároku na náhradu škody. Ústavný súd na tomto mieste opäť poukazuje na prienik vnútroštátneho práva s úniijným právom, ktorý implikuje povinnosť konajúceho súdu postupovať a vykladať relevantné procesné ustanovenia týkajúce sa rozhodovania o uplatnenom nároku poškodeného na náhradu škody v súlade s úniijnými normami. V tomto smere upriamuje ústavný súd pozornosť na jeden z cieľov smernice č. 2011/36/EÚ, podľa ktorého je u obetí trestnej činnosti, ktoré už utrpeli následky zneužívania a ponižujúceho zaobchádzania, ktoré sa zvyčajne spájajú s obchodovaním s ľuďmi, ako je napríklad sexuálne vykorisťovanie, potrebné zabezpečiť ich ochranu pred sekundárnou viktimizáciou a ďalšou traumou počas trestného konania. Rovnako v zmysle čl. 17 smernice č. 2011/36/EÚ majú mať obeť obchodovania s ľuďmi zabezpečený prístup k existujúcim systémom odškodnenia obetí úmyselne spáchaných trestných činov. V prípadoch obchodovania s ľuďmi, a zvlášť v prípade sexuálneho vykorisťovania je potrebné prihliadať na to, že ekonomická a sociálna situácia poškodenej obeť znásobená rizikom jej sekundárnej viktimizácie jej s veľkou pravdepodobnosťou znemožňuje efektívne sa domáhať ochrany formou uplatnenia nároku na odškodnenie v civilnom konaní. Za danej situácie tak vystupuje do popredia pozitívny záväzok štátu prenesený na všeobecné súdy zabezpečiť u tejto kategórie poškodených efektívnu ochranu ich základných práv prostriedkami trestnoprávnymi. V sťažovateľkinej veci boli konajúce všeobecné súdy povinné reflektovať na pozitívny záväzok efektívnej ochrany sťažovateľky, na ktorej bol spáchaný veľmi závažný trestný čin zasahujúci do jej ľudskej dôstojnosti a osobnostných práv. V uvedenom kontexte bolo úlohou všeobecných súdov vytvoriť pre sťažovateľku reálne predpoklady účinnej ochrany jej základných

práv, teda prejednať sťažovateľkou uplatnený nárok na náhradu škody v adhéznom konaní.

V rozpore s uvedenou požiadavkou však okresný súd vo veci sťažovateľky zaujal stanovisko, podľa ktorého sa uplatneným nárokom sťažovateľky na náhradu škody odmietol v adhéznom konaní zaoberať s odôvodnením, že „na preukazovanie takéhoto nároku by bolo potrebné vykonať ďalšie rozsiahle dokazovanie, presahujúce potreby trestného konania“. Okresný súd tak na požiadavku pozitívneho záväzku poskytnúť sťažovateľke ako obzvlášť zraniteľnej obeť závažného trestného činu, ktorým bolo zasiahnuté do jej základných práv, efektívnu ochranu priamo v trestnom konaní úplne rezignoval.

Ústavný súd už judikoval (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08), že všeobecný súd by nemal byť vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení nekoherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Pokiaľ všeobecný súd dospeje k rozhodnutiu bez toho, aby sa vo svojom rozhodnutí vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami tvoriacimi základ pre toto rozhodnutie, treba rozhodnutie všeobecného súdu považovať za arbitrárne, teda za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy a s čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 265/05). Z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 623/2017) ďalej vyplýva, že arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislosti ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu.

Okresný súd v odôvodnení namietaného rozsudku uviedol túto argumentáciu: „... podľa názoru súdu nebolo jednoznačne preukázané, že by v súvislosti s trestnou činnosťou obžalovaného mohla vzniknúť posttraumatická stresová porucha. Obe znalkyne v tejto trestnej veci pripustili možnosť, že posttraumatická stresová porucha mohla vzniknúť aj iným spôsobom, či už vykonávaním prostitúcie dobrovoľným spôsobom a potom na ospravedlnenie tejto činnosti uviesť inú osobu, ktorá sa mala na tomto podieľať, avšak podľa názoru súdu spúšťačom tejto posttraumatickej stresovej poruchy mohlo byť jednoznačne preverovanie svedkyne a poškodenej ohľadom platenia falošnou bankovkou a to vzhľadom na trestnú sadzbu, ktorá pri trestných činoch podľa § 270 a 271 páchatelovi hrozí, čo pripustila (takýto listinný dôkaz bol známy súdu až pri jej výsluchu).“ Takto prezentovaným odôvodnením okresný súd vylúčil právny záver, že poškodenie zdravia sťažovateľky v podobe posttraumatickej stresovej poruchy (ktorá jej bola preukázateľne diagnostikovaná kvalifikovanými odborníkmi) jej bolo spôsobené trestným činom obchodovania s ľuďmi, ktorého je sťažovateľka obeťou a zo spáchania ktorého uznal okresný súd obžalovaného vinným. Ústavný súd sa v tomto smere podrobne oboznámil s celým odôvodnením namietaného rozsudku okresného súdu a konštatuje, že prezentovaný právny záver okresného súdu je arbitrárny. Odborníci (znalci), ktorí realizovali v rámci vedeného trestného konania znalecké dokazovanie a vypracovali znalecký posudok k otázke prítomnosti posttraumatickej stresovej poruchy u sťažovateľky a ktorých zistenia sú podrobne prezentované na stranách 9 až 12 odôvodnenia namietaného rozsudku okresného súdu, jasne vo svojich vyjadreniach konštatovali odborné závery, že „U svedkyne poškodenej v čase znaleckého vyšetrenia zistili, že trpí na posttraumatickú (PSD) stresovú poruchu, ktorá u nej vznikla ako reakcia na mimoriadne intenzívnu stresovú udalosť. Vznik tejto posttraumatickej stresovej poruchy je v príčinnej súvislosti s vyšetrovanou udalosťou ako následok tohto trestného činu. K rozvoju posttraumatickej stresovej poruchy u menovanej dochádzalo postupne od návratu na Slovensko a od 21.8.2014 je menovaná v psychiatrickej ambulancii starostlivosti ambulancii“. Znalci teda v znaleckých posudkoch označili ako príčinu vzniku predmetnej duševnej choroby

sťažovateľky vyšetovaný trestný čin, ktorý bol na sťažovateľke spáchaný a ktorý z ich odborného hľadiska predstavoval práve tú „mimoriadne silnú stresovú udalosť“, ktorú štandardne psychiatrická prax prezentuje ako príčinu vzniku psychického ochorenia – posttraumatickej stresovej poruchy. V znaleckom posudku dodatočne okresnému súdu znalci odborne vysvetlili, že bol rozvoj tejto duševnej choroby u sťažovateľky postupný a v rámci tohto rozvoja „Udalosť, že platila falošnou bankovkou mohla byť spúšťačom takejto posttraumatickej stresovej poruchy.“.

Okresný súd si však zjavne iracionálne (nepochopením odbornej problematiky) zamenil pojem spúšťač s pojmom príčina. Inými slovami, znalci za príčinu diagnostikovanej duševnej choroby sťažovateľky neoznčili, tak ako to nesprávne pochopil okresný súd, platbu falošnou bankovkou (táto okolnosť mohla byť podľa vyjadrenia znalcov iba prechodným spúšťačom), ale za príčinu označili trestný čin obchodovania s ľuďmi, ktorého sa sťažovateľka stala obeťou. Skutkový úsudok okresného súdu, že posttraumatická stresová porucha u sťažovateľky bola spôsobená platbou falošnou bankovkou, tak vychádzal z celkom zjavne nesprávnej premisy, keď si okresný súd zamenil pojem spúšťač s pojmom príčina, resp. ich považoval za obsahovo totožné (čo nie je pravdou). Výsledný právny záver, ktorý okresný súd prijal, a síce, že „nebolo jednoznačne preukázané, že by v súvislosti s trestnou činnosťou obžalovaného mohla vzniknúť posttraumatická stresová porucha“, sa teda opiera o logicky nesprávny úsudok, na základe čoho kvalifikuje ústavný súd uvedený právny záver namietaného rozsudku okresného súdu ako arbitrárny.

Pri posúdení otázky príčiny vzniku psychickej choroby sťažovateľky, ktorá jej bola nesporne diagnostikovaná, bolo úlohou okresného súdu venovať náležitú pozornosť odborným záverom znaleckého posudku, teda sa s nimi oboznámiť s náležitým porozumením a následne ich vyhodnotiť v kontexte posúdenia rozsahu uplatneného nároku sťažovateľky na náhradu škody. Ako vyplýva z predchádzajúceho bodu odôvodnenia tohto nálezu, okresný súd požiadavku oprieť prijatý právny záver svojho rozhodnutia o konzistentné a logické dôvody zjavne nezvládol.

Vychádzajúc zo všetkých uvedených čiastkových záverov, ústavný súd kvalifikuje označený postup konajúcich súdov, resp. namietaný postup a namietané uznesenia krajského súdu, ktorý v odvolacom stupni požadovanú nápravu jednotlivých pochybení prvostupňového súdu nezjednal (nepripustne dôvodiac tým, že sťažovateľka neuplatnila svoj nárok na náhradu škody perfektne, teda predpísaným zákonným spôsobom), ako porušenie základných práv sťažovateľky na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 ods. 1 ústavy, na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a na rešpektovanie súkromného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru.

V súvislosti s namietaným porušením čl. 13 dohovoru ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej z čl. 13 dohovoru vyplýva pre fyzické osoby a právnické osoby procesné právo akcesorickej povahy mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených dohovorom (III. ÚS 38/05, II. ÚS 99/2011).

Ústavný súd predstavuje v Slovenskej republike posledný inštitucionálny mechanizmus ochrany základných práv a slobôd a ľudských práv a základných slobôd, ktorý nastupuje v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že sťažovateľka mala k dispozícii účinný prostriedok nápravy, ktorý aj využila podaním odvolania a ústavnej sťažnosti, a tak bola jej právam poskytnutá ochrana jednak zo strany krajského súdu, ktorý sa odvolaním sťažovateľky zaoberal a rozhodol o ňom, ale aj zo strany ústavného súdu. Ústavný súd preto konštatuje, že v predmetnej veci nezistil súvislosť medzi namietaným porušením

	<p>čl. 13 dohovoru a namietaným uznesením krajského súdu, preto návrhu v tejto časti nevyhovel. Vyslovenie porušenia základných práv sťažovateľky podľa ústavy a jej práv zaručených dohovorom namietaným uznesením krajského súdu napĺňa účel, ktorý sťažovateľka sledovala podaním sťažnosti ústavnému súdu.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné práva sťažovateľky na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 ods. 1, na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1, na rešpektovanie súkromného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu a jeho uznesením z 5. apríla 2017 porušené boli.</p> <p>Uznesenie krajského súdu z 5. apríla 2017 ústavný súd zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.</p> <p>Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia a vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEF a iných súdov	<p>III. ÚS 666/2016, III. ÚS 651/2016 I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08 I. ÚS 265/05, III. ÚS 623/2017 III. ÚS 38/05, II. ÚS 99/2011</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov
klúčové slová	<p>práva a slobody – základné ľudské práva a slobody-právo na nedotknuteľnosť osoby, súkromia výklad (interpretácia)-ústavne konformný práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu európske právo práva a slobody – základné ľudské práva a slobody-právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena poškodený-poučovacia povinnosť orgánov činných v trestnom konaní trestné konanie-adhézne trestné stíhanie náhrada škody (ujma)-ujma na zdraví práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces</p>

spisová značka	III. ÚS 167/2018
populárny názov	Reštrukturalizačný plán
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	29.01.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 3 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1

	Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Úloha súdu je aktívna a každý účastník reštrukturalizačného plánu – vrátane tých, ktorí boli na schvaľovacej schôdzi prehlasovaní – má právo na ochranu súdom pred dôsledkami plánu, ktorý je v podstatnom rozpore so spoločnými záujmami veriteľov.
skutkový stav a základné fakty	Predmetom sťažnosti bola námietka porušenia základných práv sťažovateľky zaručených čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu, ktorým na základe návrhu dlžníka okresný súd nahradil súhlas skupiny veriteľov s prijatím reštrukturalizačného plánu dlžníka v znení, o ktorom hlasovala schvaľovacia schôdza, potvrdil reštrukturalizačný plán dlžníka a ukončil reštrukturalizáciu dlžníka. Podľa názoru sťažovateľky prijatie reštrukturalizačného plánu bolo dosiahnuté podvodným konaním spoločnosti a dlžníka, boli podstatným spôsobom porušené ustanovenia ZKR, väčšina zo skupín zostavených podľa reštrukturalizačného plánu hlasovala proti prijatiu reštrukturalizačného plánu, a teda reštrukturalizačný plán nemal byť schvaľovacou schôdzou prijatý.
z odôvodnenia	<p>Právomoc všeobecných súdov rozhodovať v konkurznom a reštrukturalizačnom konaní vyplýva z čl. 142 ods. 1 ústavy. Podrobnosti o pôsobnosti súdov a konaní pred nimi aj vo vymedzených veciach ustanoví v zmysle splnomocňovacej ústavnej normy zákon (čl. 143 ods. 2 ústavy). V danom prípade je takýmto zákonom zákon č. 7/2005 Z. z., ktorý v rámci tretej časti nazvanej „Reštrukturalizácia“ upravuje v jej ôsmej hlave aj ingerenciu všeobecných súdov v procese reštrukturalizácie formou potvrdenia reštrukturalizačného plánu súdom (§ 153) alebo zamietnutia reštrukturalizačného plánu súdom v zákonom ustanovených prípadoch [§ 154 ods. 1 písm. a) až f)]. Ochrana účastníkov reštrukturalizačného plánu nesúhlasiacich s plánom upravuje § 157 ods. 1 a 2 zákona č. 7/2005 Z. z.</p> <p>Ústavný súd už v náleze sp. zn. I. ÚS 200/2011 zo 7. decembra 2011 judikoval, že: „Reštrukturalizačné konanie je zložito štruktúrovaný právny proces, v ktorom je všeobecný súd zaťažený povinnosťou zistiť a odhaliť, čo sa skrýva pod obsahom pojmu spoločný záujem veriteľov, ktorý pri kolektívnom (spravidla postupnom, resp. neúplnom) uspokojení veriteľov prima facie nekorešponduje s individuálnymi záujmami jednotlivých veriteľov. Zmyslom a účelom reštrukturalizácie je zabránenie individuálnemu uplatňovaniu či výkonu práv jednotlivých veriteľov v prospech ich kolektívneho uspokojenia. Maximalizácia uspokojenia pohľadávok všetkých veriteľov pri spravodlivom usporiadaní vzťahov všetkých veriteľov s dlžníkom je determinantom určujúcim spoločný záujem veriteľov. Pri zvažovaní potenciálneho uspokojenia veriteľov v konkurze vyhlásenom v dôsledku zastavenia reštrukturalizácie pre zamietnutie plánu nemôže všeobecný súd izolovane prihliadať na záujem jediného veriteľa, a to ani vtedy, ak ide o veriteľa, u ktorého výška prihlásených a zistených pohľadávok z neho robí majoritného veriteľa. Naopak, jeho povinnosťou je skúmať možnosť uspokojenia všetkých (aj minoritných) veriteľov v likvidačnom konkurze. Túto jeho povinnosť možno vyvodiť zo základných zásad konkurzu a reštrukturalizácie (§ 5 zákona č. 7/2005 Z. z.), v zmysle ktorých je povinný postupovať tak, aby sa dosiahla pre veriteľov čo najvyššia miera uspokojenia ich pohľadávok. To znamená, že nositeľom ústavou a dohovorom garantovaného práva na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie nie je len majoritný veriteľ, ale všetci veritelia, ktorí riadne a včas (spôsobom ustanoveným zákonom č. 7/2005 Z. z.) prihlásili svoje pohľadávky.“</p> <p>V citovanom náleze ústavný súd zdôraznil, že „má... z hľadiska požiadavky na dodržanie zásad spravodlivosti v reštrukturalizácii výhrady aj k meraniu postavenia jednotlivých veriteľov výlučne prizmou výšky nimi prihlásených a zistených pohľadávok. Ak má súd spravodlivo posúdiť otázku naplnenia či nenaplnenia spoločného záujmu veriteľov v reštrukturalizačnom pláne, nemôže celkom ignorovať ani výšku prihlásenej pohľadávky z hľadiska jej významu pre konkrétneho veriteľa. V okolnostiach prípadu totiž aj uspokojenie relatívne bezvýznamnej pohľadávky menšinového veriteľa môže pre neho samotného (a jeho právny či sociálno-ekonomický status) znamenať viac alebo toľko, ako uspokojenie pohľadávky(-ok) väčšinového veriteľa.“</p>

	<p>Podobné závery vyplývajú aj z nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 455/2012 z 2. decembra 2015, resp. z nálezu sp. zn. II. ÚS 273/2012 zo 16. decembra 2015, v ktorom ústavný súd zopakoval, že „Úloha súdu je aktívna a každý účastník plánu – vrátane tých, ktorí boli na schvaľovacej schôdzi prehlasovaní – má právo na ochranu súdom pred dôsledkami plánu, ktorý je v podstatnom rozpore so spoločnými záujmami veriteľov.“</p> <p>Nájsť spravodlivú rovnováhu medzi oprávnenými záujmami jednotlivých veriteľov v reštrukturalizácii nie je jednoduché. To však neznamená, že všeobecný súd môže na túto úlohu rezignovať a aprobovať riešenie, ktoré sa síce javí ako spravodlivé, avšak len vo vzťahu k jednému veriteľovi, prípadne viacerým veriteľom, pričom vo vzťahu k ostatným veriteľom (pohľadávok rôznej výšky a rôznych právnych dôvodov) objektívne nevykazuje črty spravodlivého (III. ÚS 291/2016).</p> <p>Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že aj v danom prípade jeho úloha spočívala predovšetkým v posúdení, či pri rešpektovaní požiadavky materiálnej rovnosti v reštrukturalizačnom konaní došlo napadnutým uznesením okresného súdu k poskytnutiu spravodlivej súdnej ochrany.</p> <p>Na účel posúdenia ústavnej súladnosti napadnutého uznesenia okresného súdu aj vo väzbe na citované judikatórne východiská sa ústavný súd oboznámil s jeho odôvodnením (body 8.1 a 8.2). Po preskúmaní napadnutého uznesenia ústavný súd argumentáciu sťažovateľky (body 9.1 až 9.6) nevyhodnotil ako spôsobilú spochybníť ústavnú udržateľnosť záverov okresného súdu. Ústavný súd nezistil, že by okresným súdom aplikovaný postup pri zistení a hodnotení skutkového stavu veci a pri ustálení právnych záverov mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do napadnutého uznesenia v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Ústavný súd nezistil, že by posudzované rozhodnutie okresného súdu bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnené. Práve naopak, napadnuté uznesenie okresného súdu sa ústavnému súdu javí byť komplexným a zodpovedajúcim všetkým právnym a skutkovým okolnostiam daného prípadu.</p> <p>Vzhľadom na obsah sťažnostných námietok ústavný súd konštatuje, že zákon č. 7/2005 Z. z. poskytoval (všetkým) účastníkom reštrukturalizačného plánu, t. j. aj sťažovateľke možnosť, aby svoje odôvodnené námietky proti reštrukturalizačnému plánu prostredníctvom správcu uplatnili písomne najneskôr siedmy deň pred konaním schvaľovacej schôdze, pričom odôvodnené námietky proti reštrukturalizačnému plánu, resp. proti priebehu schvaľovacej schôdze mohli vzniknúť aj počas jej konania, čo im správca umožnil (bod 7.3). Sťažovateľka, ktorá zastávala funkciu predsedu veriteľského výboru, žiadne námietky proti reštrukturalizačnému plánu nevzniesla, a poskytnuté príležitosti na uplatnenie svojich procesných práv v reštrukturalizačnom konaní nevyužila. Takéto správanie sťažovateľky odporuje zásade „vigilantibus iura scripta sunt“, ktorá vo svojej podstate znamená, že práva patria len bdelym (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení vrátane využitia možnosti podania opravných prostriedkov (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 65/2011 z 19. júla 2012).</p> <p>Na základe uvedeného ústavný súd rozhodol, že sťažnosti obchodnej spoločnosti nevyhovuje.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov</p>	

súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	rozhodnutie-odôvodnenie konkurz a reštrukturalizácia / vyrovnanie-reštrukturalizácia

spisová značka	III. ÚS 418/2018
populárny názov	Verejný záujem v oblasti životného prostredia
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	29.01.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (tzv. Aarhuský dohovor, oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 43/2006 Z.z.) čl. 9 ods. 3
analytická právna veta	Skutočnosť, že „žiadateľ nepožiadaval o predĺženie súhlasu v zmysle § 89 ods. 2 zákona o ochrane prírody“, automaticky neznamená, že k realizácii jeho subjektívnych práv vyplývajúcich z rozhodnutia orgánu verejnej správy nedošlo, resp. že rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohol byť porušený verejný záujem v oblasti životného prostredia.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ sa správnou žalobou doručenu krajskému súdu domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorým zamietlo odvolanie sťažovateľa a potvrdilo rozhodnutie okresného úradu, odboru starostlivosti o životné prostredie, oddelenia ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja, ktorým obchodnej spoločnosti vydal súhlas „na výstavbu zväžnice s názvom Bukovina na území európskeho významu v dielcoch č. 491, 495, 499, 501, 502, 503 (parcela ,) na , za účelom sprístupnenia porastov“, a zároveň stanovil ďalšie podmienky rozhodnutia v zmysle § 82 ods. 12 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“). Predmetnom sťažnosti je námietka porušenia základných práv sťažovateľa zaručených čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práv zaručených čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru postupom najvyššieho súdu a jeho uznesením, ktorým zamietol kasačnú sťažnosť proti uzneseniu krajského súdu o zastavení konania podľa § 99 písm. g) SSP odôvodneného tým, že stratou účinkov rozhodnutia orgánu verejnej správy odpadol dôvod na pokračovanie v konaní.
z odôvodnenia	Podľa § 99 písm. g) SSP správny súd konanie uznesením zastaví, ak odpadol dôvod na pokračovanie v konaní a nejde o prípady ustanovené v písmenách c) a d). Podľa dôvodovej správy k tomuto zákonu takýto dôvod nastane najmä vtedy, ak zaniknú účinky napadnutého rozhodnutia, opatrenia, či iného zásahu. „Zákon v § 99 písm. g) upravil zastavenie konania, ak odpadol dôvod na pokračovanie v konaní a nejde o prípady ustanovené v písmenách c) a d)... Ako príklad zastavenia konania z dôvodu odpadnutia predmetu prieskumu možno uviesť stratu účinkov preskúmaného rozhodnutia alebo opatrenia, no bez jeho formálneho zrušenia, na základe protestu prokurátora alebo mimoriadneho opravného prostriedku. O takýto prípad pôjde najmä pri faktickej konzumácii týchto účinkov alebo uplynutí lehoty, na ktorú bolo rozhodnutie alebo opatrenie orgánu verejnej správy vydané, resp. pri inom následnom administratívnom postupe... O stratu účinkov rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy v dôsledku uplynutia lehoty pôjde vtedy, ak subjektívne práva vyplývajúce zo žalovaného rozhodnutia alebo opatrenia boli viazané len na určitý čas a jeho

uplynutím zanikli bez toho, aby došlo k ich realizácii. Príkladom môže byť rozhodnutie vydané v zmysle § 82 ods. 12 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Ak však už dané subjektívne práva boli uplatnené, nemožno ani v dôsledku uplynutia času bez ďalšieho zastaviť správne súdne konanie a odmietnuť súdnu ochranu, pretože jej primárny obsah založený na možnosti zrušenia nezákonného rozhodnutia alebo opatrenia sa tým dostáva do sekundárnej podoby, ktorej podstatou je vytvorenie základu pre náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov.“ (Baricová, J., Fečík, M., Števček, M., Filová, A. a kol. Správny súdny poriadok. Komentár. Bratislava : C. H. Beck, 2018. s. 553.).

Ústavný súd preskúmaním napadnutého uznesenia zistil, že najvyšší súd pri rozhodovaní o kasačnej sťažnosti nezohľadnil východiská ochrany práv sťažovateľa (zainteresovanej verejnosti) a kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP zamietol ako nedôvodnú napriek absencii relevantného podkladu o účinkoch rozhodnutia orgánu verejnej správy. Skutočnosť, že „žiadateľ nepožiadala o predĺženie súhlasu v zmysle § 89 ods. 2 zákona o ochrane prírody“, automaticky neznamená, že k realizácii jeho subjektívnych práv vyplývajúcich z rozhodnutia orgánu verejnej správy nedošlo, resp. že rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohol byť porušený verejný záujem v oblasti životného prostredia. Preto pokiaľ najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia vychádzal zo stanoviska správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. Snj 72/2013 z 24. júna 2014, urobil tak predčasne, pričom nezohľadnil, že ním došlo k zjednoteniu „výkladu § 82 ods. 9 písm. a) a § 89 ods. 3 písm. b) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov... o dôsledkoch neplatnosti povolenia na usmrtenie chráneného živočícha na priebeh súdneho konania“, u ktorého (medveďa hnedého) štát zodpovedá za podmienok, v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom o ochrane prírody a krajiny za škodu spôsobenú na území Slovenskej republiky. Spôsob, akým najvyšší súd rozhodol o kasačnej sťažnosti, považuje ústavný súd za arbitrárny, a tým ústavne nesúladný, odporujúci obsahu základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práv zaručených čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru. Takýto prístup najvyššieho súdu dostatočne nereflektuje judikatúru Súdneho dvora Európskej únie vo veciach C-240/09 a C-243/15.

Na uvedenom skutkovom základe ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy podľa čl. 46 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na prístup k správne a súdne konaniu umožňujúcemu napadnutie úkonov a opomenutí orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia, podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, preto napadnuté uznesenie najvyššieho súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 56 ods. 2 a § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

Na základe uvedeného ústavný súd rozhodol:

Základné právo občianskeho združenia na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na prístup k správne a súdne konaniu umožňujúcemu napadnutie úkonov a opomenutí orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia, podľa čl. 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Sžk 27/2017 z 3. júla 2018 porušené boli .

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Sžk 27/2017 z 3. júla 2018 zrušuje a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť trovy právneho

	zastúpenia Sťažnosti občianskeho združenia vo zvyšnej časti nevyhovuje.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEF a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	správne súdnictvo-rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam správnych orgánov verejný záujem, spoločenský záujem životné prostredie

spisová značka	III. ÚS 426/2018
populárny názov	kumulácia dovolacích dôvodov
sudca spravodajca	Rudolf Tkáčik
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	16.01.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ vystupoval v procesnom postavení žalobcu v spore o náhradu škody. Po právoplatnom zamietnutí žaloby v konaní vedenom pred okresným súdom v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu z 28. septembra 2011 sa sťažovateľ návrhom doručeným súdu prvej inštancie domáhal obnovy konania. Súd prvej inštancie o návrhu sťažovateľa rozhodol uznesením z 19. novembra 2014 tak, že návrh na obnovu konania zamietol. Sťažovateľ nespokojný s výsledkom konania na súde prvej inštancie podal proti označenému uzneseniu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne. Sťažovateľ proti uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením dovolacieho súdu tak, že ho ako procesne neprípustné odmietol, keď konštatoval, že niektorými sťažovateľom namietanými dôvodmi prípustnosti jeho dovolania sa nezaoberal s poukazom na názor veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1 VCdo 2/2017 z 19. apríla 2017 (ďalej len „rozhodnutie veľkého senátu“). Sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to uznesením Krajského súdu zo 14. júna 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. februára 2018, pričom dôvodí, že vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sa tento „pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzil len na posúdenie prípustnosti

	dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku“.
z odôvodnenia	<p>Všeobecné sudy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).</p> <p>Zákaz kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania bol od prijatia rozhodnutia veľkého senátu predmetom všeobecnej diskusie a kritiky odbornej verejnosti. Vzhľadom na nejednotnosť názorov ústavného súdu v otázke posúdenia ústavnej konformnosti takéhoto názoru vyjadreného v označenom uznesení veľkého senátu aplikovaného vo viacerých prípadoch bol aj predmetom zjednotenia názorov v pléne ústavného súdu podľa § 6 zákona o ústavnom súde, pričom v konaní vedenom pod PLz. ÚS 1/2018 bolo 25. apríla 2018 prijaté uznesenie pléna ústavného súdu s neskôr uvedeným stanoviskom, ktorým sú jednotlivé senáty podľa § 6 poslednej vety zákona o ústavnom súde pri rozhodovaní v ďalších obdobných veciach viazané.</p> <p>„Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (PLz. ÚS 1/2018).“</p> <p>Ústavný súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že predmetné stanovisko pléna je aplikovateľné aj na vec sťažovateľa, pretože najvyšší súd v jeho veci neposúdil aj súbežne uplatnené dôvody prípustnosti jeho dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Ústavný súd sa nestotožnil s citovanou obranou najvyššieho súdu uvedenou v stanovisku k prijatej sťažnosti, že sťažovateľ vo svojom dovolaní riadne neuplatnil dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 a) a b) CSP, ale len formálne, a preto by rozhodnutie o dovolaní po zrušení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavným súdom a vrátením najvyššiemu súdu na ďalšie konanie viedlo k rovnakému výsledku. Pokiaľ by ústavný súd akceptoval túto obranu, došlo by k atrahovaniu právomoci najvyššieho súdu ústavným súdom a vlastnému posúdeniu podaného dovolania ústavným súdom z hľadiska jeho možnej neúspešnosti, čo je neprípustné. Otázka posúdenia, či sťažovateľ účinne uplatnil dôvody svojho dovolania, alebo len formálne, náleží do právomoci najvyššieho súdu, a nie ústavného súdu. Z uvedeného dôvodu je obrana najvyššieho súdu neakceptovateľná. Ústavný súd v tejto súvislosti dodáva, že je povinnosťou najvyššieho súdu preskúmať všetky uplatnené dôvody dovolania v samotnom rozhodnutí o ňom a preskúmateľným spôsobom zaujať k nim postoj. Podľa názoru ústavného súdu nie je možné nahrádzať a doplňovať dôvody rozhodnutia o dovolaní, respektíve dodatočnou argumentáciou odôvodňovať správnosť výroku o dovolaní ex post bez toho, že by tieto dôvody neboli aspoň implicitne obsiahnuté v samotnom odôvodnení rozhodnutia o dovolaní. Pokiaľ najvyšší súd poukazoval na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 194/2016, ústavný súd konštatuje, že okolnosti a dôvody rozhodnutia sú neaplikovateľné na vec sťažovateľa z dôvodu, že v označenej veci boli identifikované ďalšie nedotknuté právne závery (absolútna neplatnosť) obsiahnuté v odôvodnení napadnutého rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré spochybnené neboli a ktoré by aj v prípade zrušenia rozhodnutia ústavným súdom a vrátenia veci všeobecnému súdu bránili vo veci konajúcemu súdu dospieť k inému výroku.</p> <p>Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd považoval za dostatočne</p>

	<p>preukázané, že sťažovateľ uplatnil aj dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, pričom, vychádzajúc z citovanej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia dovolacieho súdu, je nepochybné, že najvyšší súd sa týmto dôvodom odmietol zaoberať s poukazom na rozhodnutie veľkého senátu, čím v okolnostiach posudzovanej veci odňal dovolateľovi právo na prístup k súdu a porušil zásadu zákazu denegatio iustitiae, preto ústavný súd vyslovil porušenie označených práv sťažovateľa napadnutým uznesením dovolacieho súdu.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. februára 2018 porušené boli.</p> <p>Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej z 27. februára 2018 zrušil a vec vrátil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.</p> <p>Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania a vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	PLz. ÚS 1/2018
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
kľúčové slová	arbitrárnosť práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na prístup k súdu dovolanie-dovolacie dôvody

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.